

ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА
КОМІСІЯ та
КОНФЕРЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ
СТАТИСТИКІВ

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ
ТОРГІВЛІ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ
УКРАЇНИ

Спільний семінар ЄАВТ/ЄЕК ООН/ДКСУ “Економічна глобалізація: завдання для офіційної статистики”

Київ, 3-6 липня 2007

Засідання 3 попереднього порядку денного

ПРОГРАМИ СТАТИСТИКИ КАНАДИ, СПРЯМОВАНІ НА ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Підготовлено Арт Ріджвеєм¹, Статистичне бюро Канади

ВСТУП

1. Статистичне бюро Канади має декілька довгострокових програм, в рамках яких надається інформація з питань глобалізації². Платіжний баланс є макроекономічною основою цих показників, що виступає джерелом специфічних даних для ключових програм підтримки, таких як міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами та прямі іноземні інвестиції. Крім того, Статистичне бюро Канади відповідає за виконання положень Закону «Про звітність корпорацій» з моменту його прийняття.

¹ Директор підрозділу платіжного балансу Статистичного бюро Канади. Погляди висловлені у цьому документі є поглядами автора, а не Статистичного бюро.

I. ОГЛЯД ПРОГРАМ СТАТИСТИЧНОГО БЮРО КАНАДИ

I.1 Закон «Про звітність корпорацій»

2. Перший варіант Закону «Про звітність корпорацій та професійних спілок» було введено в дію в 1962 р. В січні 1999 р. Парламент вніс зміни та доповнення в цей Закон, змінивши при цьому його назву на Закон «Про звітність корпорацій» та видаливши з нього вимогу до профспілок надавати звітність.

Згідно Закону «Про звітність корпорацій» Статистичне бюро Канади складає річний звіт для Парламенту про іноземну власність на корпорації та іноземний контроль на канадськими компаніями, в якому аналізується фінансова інформація та інформація про володіння корпораціями, що ведуть діяльність на території Канади. Ця інформація використовується для оцінки масштабу та ефекту, що їх справляють нерезиденти на канадську корпоративну економіку. Закон «Про звітність корпорацій» є основним джерелом інформації про злиття та придбання, іноземний контроль над підприємствами, концентрацію корпорацій та юридичну структуру підприємств Канади.

3. Інформація про право власності, що надходить з декларацій, які подають канадські корпорації згідно Закону «Про звітність корпорацій» за законом є доступною для всіх громадян, і Статистичне бюро Канади використовує інформацію для складання довідника прав власності на корпорації, показуючи «у власності якої корпорації є будь-яка інша корпорація і яка саме» в Канаді. Довідник відслідковує права власності на найбільші канадські корпорації і забезпечує оновлення інформації, відображаючи останні поглинання корпораціями та інші значні зміни. Основний контроль за корпораціями відбувається за рахунок пильного вивчення власності корпорацій, впливу опціонних продаж, внутрішнього володіння, акцій, що мають здатність конвертуватись, та працевлаштування директорів на посадах в декількох корпораціях.

4. І насамкінець, дані, що збираються згідно Закону «Про звітність корпорацій» використовуються для проведення подальшого аналізу таких напрямків, як: вплив операцій злиття та придбання на корпоративні прибутки; зміни долі іноземного контролю за умови зміни режиму регулювання операцій; еволюція філій та повноцінних відділень іноземних банків в Канаді; операції злиття та придбання та їх вплив на іноземний контроль; а також іноземний контроль та концентрація корпорацій.

I.2 Прямі іноземні інвестиції

5. Прямі іноземні інвестиції впродовж багатьох років були важливим джерелом капіталу для економіки Канади. За останні роки Канада також перетворилась на важливого постачальника прямих іноземних інвестицій в інші країни. Наразі чистий запас активів за рахунок операцій з прямого іноземного інвестування забезпечує позитивний внесок в показник чистого багатства Канади, хоча сальдо портфельних інвестицій як і раніше

залишається негативним.

6. Останні статистичні дані стосовно позиції з прямих іноземних інвестицій свідчать про те, що приблизно 150 країн мають зовнішню спрямованість цього виду інвестицій (тобто більше вкладають самі). Щодо рівня прямого інвестування з-за кордону детальна статистика показує інвестиційну позицію приблизно 100 країн. Існують також дані з розбивкою за галузями. Дані про операції з іноземного прямого інвестування та рівень доходів по них представлені для значно меншого числа країн (6 регіонів або країн). Вимоги щодо забезпечення конфіденційності обмежують здатність Статистичного бюро Канади видавати детальну інформацію про потоки прямих іноземних інвестицій, хоча зростання кількості та обсягів таких операцій за останні роки, а також організаційні та методологічні зміни в Статистичному бюро можуть означати, що в майбутньому можна буде публікувати додаткові детальні дані про потоки, а також нові показники, такі як, наприклад, статистика прямих іноземних інвестицій в розбивці по країнах контролю.

7. В Канаді дані про витрати на дослідження та розробки публікуються в розбивці на їх джерела – компанії під іноземним або внутрішнім контролем, таким чином забезпечуючи можливість проводити порівняння заходів в межах двох сукупностей.

I.3 Торгівля послугами

8. Підвищення спеціалізації виробництва призводить до зростання ролі торгівлі послугами, яку відносно важко виміряти. Нещодавно Статистичне бюро Канади приступило до реалізації трирічного проекту, метою якого є вдосконалення даних міжнародної торгівлі послугами.

9. Цей проект має дві основні цілі. По-перше, він має забезпечити підвищення точності річних оцінок загальних обсягів імпорту та експорту комерційних послуг, що є частиною загального обсягу торгівлі послугами. Слід покращити визначення сукупності канадських підприємств та компаній, які беруть участь в міжнародних операціях з надання послуг, зокрема, це стосується малих та середніх підприємств. Таким чином, вдосконалення визначення цільової сукупності є важливою частиною проекту.

10. Другою основною метою проекту є покращення даних про товар, географію та галузь для оцінок торгівлі послугами.

11. Якість даних про товар буде підвищена за рахунок збирання категорій послуг, які легко відображаються в Північноамериканській системі класифікацій продуктів (NAPCS), Центральній класифікації продуктів (CPC) та Розширеній класифікації послуг платіжного балансу (EBOPS). Якщо це виявиться можливим, тоді кількість категорій послуг, дані про які збираються в ході щорічного обстеження торгівлі послугами, зросте. В межах зазначеного

обстеження наразі збираються дані про міжнародну торгівлю для 32 категорій послуг.

12. Що стосується регіональних даних, планується впровадити щорічне збирання даних про обсяги імпорту та експорту послуг Канади в розбивці по провінціях. В ході проекту будуть також вивчатись способи, якими програма платіжного балансу Статистичного бюро Канади може відповідати на зміну економічних умов та вимог користувачів, вносячи корективи, якщо необхідно, в рівень агрегування та деталізацію даних, що публікуються, для країни-партнера. Такий підхід має на меті надання більш корисної інформації, одночасно не забуваючи про необхідність забезпечувати конфіденційність даних на рівні окремих підприємств та скорочувати навантаження, пов'язане з відповідями на запитання обстеження.

13. На підтримку зусиль, спрямованих на підвищення ефективності вимірювання міжнародної торгівлі послугами, які є частиною реконструкції щорічної програми, в межах програми галузей послуг Статистичного бюро Канади розробляється новий модуль, що дозволить збирати додаткові дані про імпорт та експорт послуг, які надають вибрані галузі, паралельно із збиранням іншої фінансової статистики, що стосується послуг.

I.4 Торгівля інтелектуальною власністю, ліцензіями, патентами, торговими марками та авторськими правами

14. Статистичне бюро Канади збирає дані технологічного платіжного балансу, які включають платежі та надходження за придбання та використання патентів, ліцензій, торгових марок, дизайну, ноу-хау та тісно пов'язаних з ними технічних послуг, а також дані про науково-дослідницькі та конструкторські послуги. Дані надходять в межах Обстеження науково-дослідних та конструкторських послуг в канадській економіці. З метою пошуку фірм, які не проводять такі роботи самостійно, а закупують відповідні послуги, дані про ці послуги приводяться у відповідність з даними платіжного балансу.

I.5 Торгівля товарами: реєстри експортерів/ імпортерів

15. В рамках програми міжнародної статистики торгівлі було створено базу даних Реєстру експортерів, яка є базою надійних підрахунків установ-експортерів та їх частки в експорті послуг за період з 1993 до 2005 рр. База даних Реєстру імпортерів, яка наразі створюється, надаватиме аналогічні дані стосовно канадських установ-імпортерів. Наразі, попередні дані про імпортерів існують тільки за 2002 р.

16. Реєстр експортерів є неоціненною за значенням базою даних характеристик, діяльності та еволюції канадських експортерів. Ця інформація окреслює декілька аспектів, в тому числі галузеву класифікацію (NAICS), розмір експортера, призначення експорту та провінцію, резидентом якої є. Ця база даних є джерелом інформації про установу-експортера послуг та вартість їх експорту у розбивці за кількістю працюючих, починаючи з базисного 2000 р.

17. Реєстр експортерів надає статистичні дані про характеристики фірм-експортерів. Це дозволяє проводити дослідження важливих питань політики, таких як визначальні фактори успіху експортної діяльності, а також взаємозв'язок між експортуванням та продуктивністю. Зазначена база даних забезпечує також фактичні докази, що сприяють проведенню оцінок багатьох програм, покликаних підтримувати та допомагати експортерам.

18. База даних Реєстру імпортерів надає аналогічні дані про канадські установи-імпортери. Як вже зазначалось, наразі є дані за 2002 р., а на початку 2007 р. з'являться дані за 2003-2005 рр.

19. Спільне використання баз даних експортерів та імпортерів буде значним внеском у дослідження з таких питань, як вплив останніх змін обмінних курсів та інших, що мають відношення до глобалізації.

I.6 Статистика торгівлі іноземних дочірніх компаній

20. Постачання послуг на міжнародні ринки часто здійснюється через іноземних операторів або іноземні філії та відділення. Починаючи з даних за 1999 р., Статистичне бюро Канади веде щорічну програму, яка забезпечує інформацію про обсяги реалізації та кількість працюючих в цих іноземних відділеннях та філіях канадських фірм як для сектору товарів, так і для сектору послуг. Ця програма показує, що такий режим постачання має більш важливе значення, ніж постачання послуг через кордон.

I.7 Аналітичні дослідження

21. Статистичне бюро Канади проводить аналітичні дослідження, залучаючи до них власний персонал, а також забезпечуючи доступ до даних на мікрорівні стороннім дослідницьким центрам за умови дотримання спеціальних вимог. За останні роки зросла кількість досліджень господарської діяльності багатонаціональних підприємств. В ході деяких досліджень також вивчалась роль інновацій в канадській економіці та діяльності багатонаціональних підприємств. Нещодавно ці групи аналітиків вивчали операції на території інших країн та операції, для проведення яких залучаються сторонні спеціалісти.

22. З результатами цих досліджень можна ознайомитись на веб-сторінці Статистичного бюро Канади. Крім того, наразі готується документ-огляд дослідження багатонаціональних компаній, в якому буде зроблено аналіз роботи Статистичного бюро Канади в цій сфері за останні двадцять п'ять років минулого сторіччя. Очікується, що цей документ буде доступний влітку цього року.

II. ОСТАННІ ДОСЯГНЕННЯ ТА МАЙБУТНІ ВИКЛИКИ

23. Зовсім нещодавно Статистичне бюро Канади прийняло рішення про перерозподіл

ресурсів на програми, що можуть сприяти роботі із запитами про надання даних, що стосуються загальних сфер глобалізації. Найбільше значення мають зусилля, спрямовані на вдосконалення статистичних даних випуску послуг та продуктивності. Напрямки вдосконалення можна умовно поєднати в три категорії: (i) вдосконалення охоплення основних галузевих даних за рахунок розширення річної програми обстеження сфер послуг; (ii) вдосконалення показників економічної активності, та (iii) розширення програми розрахунку індексів цін на послуги. В цьому документі не представлено детальної інформації стосовно цього питання, проте опис можна знайти інших документах.

24. Цей розділ описує деякі додаткові ініціативи, роботу за якими було розпочато зовсім нещодавно, та ті, які знаходяться на останній стадії підготовки.

II.1 Проект глобалізації

25. У відповідь на попит на дані з боку політиків та нові пропозиції стосовно надання статистичних даних, які вміщено в «Довіднику ОЕСР», Статистичне бюро Канади виділило кошти на реалізацію проекту показників глобалізації. Цей проект, в основному, спрямовано на розвиток базової інфраструктури складання рядів додаткових даних, що мають відношення до глобалізаційних процесів. Пізніше ця нова інфраструктура дозволить розробити набір показників глобалізації.

26. Важливою характеристикою цього проекту стане виявлення канадських багатонаціональних підприємств, що мають відділення та філії в інших країнах. Хоча впродовж певного часу була можливість визначати операції міжнародних багатонаціональних компаній в Канаді на підставі Закону «Про звітність корпорацій», тільки нещодавній зв'язок програми іноземних прямих інвестицій із реєстром підприємств Канади уможливив легке виявлення канадських багатонаціональних підприємств.

II.2 Реєстр підприємств

27. В Реєстрі підприємств Статистичного бюро Канади наразі відбуваються перебудови, і у зв'язку з цими перебудовами додатковий акцент робиться на реєстрацію міжнародних зв'язків підприємств Канади та їх іноземних партнерів або дочірніх компаній. Основні характеристики таких зв'язків будуть реєструватись, що зробить можливим розробку даних та їх аналіз в майбутньому.

28. З метою визначення рівня глобалізації канадської економіки декілька джерел даних будуть зведені в таблиці за класом власності (іноземне багатонаціональне підприємство, канадське багатонаціональне підприємство, та інші підприємства), а також за статусом торгівлі (імпортери, експортери, підприємства, що займаються обома видами і підприємства, що взагалі не займаються експортом або імпортом).

II.3 Розробка даних глобальних ланцюгів значень – вивчення можливостей

29. Наразі проводиться дослідження можливості збирання даних про явища глобальних ланцюгів значень. Це дослідження закінчиться наприкінці цього року і забезпечить просування вперед на шляху чіткішого формулювання концепцій та визначень, а також прогрес в знайомстві з роботою, проведеною іншими країнами і Канадою. Група спеціалістів наразі складає проект запитань для проведення тестування восени 2007 р. Деталі стратегії обстеження, яку планується запропонувати, все ще розробляються. Серед стратегічних елементів можна зазначити вибір одиниці спостереження, запропоновані рамки обстеження та вибір засобів проведення обстеження. Остаточний розмір вибірки залежатиме від кількості детальних даних, які стануть основою вибірки (географія, розмір фірми, право власності фірми та дані про галузь).

II.4 Організація поточного виробництва

30. Було також затверджено бюджет Групи вивчення даних, використовуваних для формування політики, для проведення експериментального обстеження операцій з організації поточного виробництва в Канаді. В ході обстеження будуть вивчатись шляхи надходження нових розробок на ринок, як тих, поточне виробництво яких здійснювалось в Канаді, так і тих, розробки яких канадські фірми вели за межами Канади з метою використання ринкових можливостей. Обстеження буде проведено в 2007 р. за 2006 р.

II.5 Міжнародна пропозиція робочої сили та грошові перекази

31. Глобалізація є не тільки феноменом господарської діяльності. Враховуючи зростаючу частку пропозиції на ринку праці в багатьох країнах з боку тимчасових або постійних мігрантів, можна сказати, що домогосподарства та розширені сім'ї стають глобальнішими.

32. Великі групи іммігрантів, що мешкають в багатьох країнах, включаючи Канаду, пересилають значні суми ресурсів в країни свого походження на утримання членів сімей. Значення розробки надійних оцінок цих міжнародних переказів особами визнали міжнародні фінансові та статистичні організації, а також лідери країн «великої вісімки», які брали участь в зустрічі керівників цих країн на Сі-Айленді в липні 2004 р. Канадські показники цих потоків залишаються на низькому рівні, і наразі вивчається можливість вдосконалення цих даних.

33. В межах обстеження витрат домогосподарств збираються певні дані, що характеризують цей феномен, проте розбіжності зависокі, беручи до уваги той факт, що вибірка не покликана забезпечити адекватну репрезентативність сукупності іммігрантів для цієї конкретної цілі. Крім того, обстеження витрат домогосподарств не надає жодної розбивки грошових переказів за країною призначення. Може виявитися, що існують можливості вдосконалення канадських статистичних даних про перекази за рахунок зміни існуючих інструментів обстеження або в межах нового обстеження домогосподарств. Деякі відповідні зміни планується здійснити в Обстеженні динаміки праці та доходів, в тому числі вдосконалити запитання про трансфертні платежі домогосподарств іншим домогосподарствам.

34. В Продовжному обстеженні іммігрантів не ставляться питання, що стосуються

міжнародних трансфертів одних домогосподарств іншим. Проте, основним обмеженням є те, що цільова сукупність включає тільки іммігрантів, які прибули до Канади, починаючи з жовтня 2000 р. и закінчуючи вереснем 2001 р., що не є репрезентативним для канадської сукупності іммігрантів в цілому, що використовується для цієї конкретної мети. Проте, вірогідно, можна буде зробити декілька корисних висновків.

35. Незважаючи на те, що більшість індустриально розвинених країн складаються окремі оцінки розміру доходів нерезидентів за рахунок працевлаштування, в Канада така робота не проводиться. На початку 2006 р. було розпочато проект з покращення статистичних даних про міжнародні виплати працюючим. Для проекту використовуються адміністративні дані. Очікується, що в результаті реалізації цього проекту, будуть отримані оновлені статистичні дані про заробітну плату іноземних резидентів, працевлаштованих канадськими роботодавцями. Вірогідно, буде неможливим покращити статистику заробітної плати канадців, працюючих на іноземних роботодавців, яка надходить з внутрішніх джерел адміністративних даних. Таким чином, буде вивчатись обмін статистичними даними між країнами-партнерами. Додатковою перевагою є те, що деякі результати цього проекту, цілком вірогідно, видадуться корисними для вдосконалення оцінок інших компонентів платіжного балансу, таких як статистика переказів та спеціальний клас статистики про торгівлю послугами, визначений в Загальному договорі про статистику торгівлі (GATS) як “режим 4”, коли для надання послуги постачальник цієї послуги з однієї країни переїжджає до іншої країни.

II.6 Загальне обстеження підприємств

36. Група з питань політичних досліджень нещодавно надала допомогу в роботі в сфері Загального обстеження підприємств, яка, як очікується, сприятиме проведенню продовжного аналізу. Крім того, обстеження сприятиме аналізу використання, впровадження та впливу бізнес-стратегій великих фірм. Планується перелік основних запитань, а також періодично повторювані цикли запитань із специфічних тем. Обстеження, яке розпочинається як пілотне в 2008-2009 рр., в 2009-2010 рр. стане повноцінним, і його можна було б використовувати для випробування торгівлі товарами та послугами як бізнес-стратегії, для того, щоб скористатись можливостям нових ринків. З метою скорочення тиску на респондентів є намір доповнити базу даних обстеження даними, отриманими в ході інших обстежень та з адміністративних джерел.

* * * * *